

Φέτος η διαδρομή της ιππικής πορείας θα είναι από την Αιανή και την Ελιμιώτιδα στην Πέλλινα της Εστιαιώτιδας (κάπου 14 χλμ. ανατολικά από τα Τρίκαλα). Αποτελεί μέρος της διαδρομής που πραγματοποίησε ο Μέγας Αλέξανδρος με τους στρατηγούς του το 335 π.Χ. «συν τη στρατειά πάση» από το Πήλιον της Ορεστίδας (κοντά στην Κορυτσά) διανύοντας την απόσταση αυτή σε επτά ημέρες και σε άλλες έξι έφθασε στη Θήβα. Η ακριβής πορεία έχει οριστεί σε χάρτη και συνδυάζεται με προσεγγίσεις σε αρχαίους δρόμους και αρχαιότητες.

Για δηλώσεις συμμετοχής ως ιππείς ή συνοδοιπόροι απευθυνθείτε:

Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής

Αιανή Κοζάνης, Τ.Κ. 500 04, Τηλ./Fax 24610-98800/1, e-mail: lepka@culture.gr

Πληροφορίες: Καραδήμου Στέλλα, 6949070225

Καρπενήσης Θωμάς, 6977533705

Γεωργία Καραμήτρου Μεντεσιδη, 6945411890

ΟΙ ΙΠΠΙΚΕΣ ΠΟΡΕΙΕΣ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΙΑΝΗΣ

Από το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής έχουν πραγματοποιηθεί ήδη πέντε Ιππικές Πορείες στα ίχνη αρχαίων δρόμων και διαβάσεων που σηματοδεύτηκαν από σημαντικά ιστορικά γεγονότα.

1. Αιανής-Βεργίνας το 1996

2. Αιανής-Μιέζας (Νάουσας) το 1997

3. Αιανής-Πυθίου – Δίου το 2000

4. Αιανής-Φλώρινας (από την Ελιμιώτιδα στην Εορδαία και Λυγκηστιδα) το 2002

5. Αιανής-Ζιάκα Γρεβενών (από την Αιανή και την Ελιμιώτιδα στα Γρεβενά και την Τυμφαία) το 2003

Η 6^η Ιππική Πορεία προγραμματίζεται από την Αιανή της Ελιμιώτιδας στην Πέλλινα της Εστιαιώτιδας σε ανάμνηση της πορείας του Μεγάλου Αλεξάνδρου από το Πήλιον της Ορεστίδας στη Θήβα το 335 π.Χ.

Στόχοι μας είναι αφενός η ψυχαγωγία, η άθληση και η ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης και αφετέρου η διερεύνηση της επικοινωνίας της Άνω με την Κάτω Μακεδονία, καθώς και η διερεύνηση της ακριβούς πορείας των στρατευμάτων του Ξέρξη το 480 π.Χ. (3^η πορεία).

Η διερεύνηση της μεγάλης πορείας του Μ. Αλεξάνδρου και των στρατηγών του από την Άνω Μακεδονία, οι οποίοι από το Πήλιον (σήμερα στην Αλβανία κοντά στην Κορυτσά) έφθασαν μετά από επτά ημέρες στην Πέλλινα της Θεσσαλίας και μετά από άλλες έξι στη Θήβα, αποτέλεσε μεγάλο ζήτημα για τους παλιότερους και σύγχρονους ιστορικούς, κυρίως για την διαδρομή που ακολούθησε το στράτευμα σε μία μεγάλη πορεία δεκατριών ημερών.

▣ ΟΙ ΙΠΠΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΙΜΙΩΤΙΔΑ

Το βασίλειο της Ελιμιώτιδας, εντός του Νομού Κοζάνης στη μεγαλύτερή του έκταση, είχε πρωτεύουσα την Αιανή και ήκμασε και μεγαλούργησε παράλληλα με το βασίλειο των Αργεαδών της Κάτω Μακεδονίας, που είχε πρωτεύουσα αρχικά τις Αιγές και από το 400 π.Χ. την Πέλλα. Ο Θουκυδίδης αναφέρει συχνά τους ελιμιώτες ιππείς: “ιππεύσι δε εξακοσίους Μακεδόνων τοις μετά Φιλίππου και Πausανίου” (βασίλεις της Ελιμιώτιδος), “ιππέας τε αγαθούς και τεθωρακισμένους”, “ίππους δε προσμεταπεμψάμενοι από των άνω ξυμμάχων”. Ο Ξενοφών δηλώνει ότι διακρίθηκαν περισσότερο οι ιππείς του βασιλιά Δέρδα της Ελίμειας στην αντιμετώπιση των πανίσχυρων Χαλκιδέων το 382 π.Χ., οι οποίοι είχαν καταλάβει την Πέλλα’ ο Αμύντας μάλιστα είχε ζητήσει τη βοήθειά τους μετά τη συμβουλή του βασιλιά των Λακεδαιμονίων Τελευτία.

Οι αρχαίοι επικοινωνούσαν από δρόμους που έχουν σήμερα ξεχαστεί, λόγω της εξέλιξης των μέσων μεταφοράς. Χρησιμοποιούσαν ζώα και αμάξια δίτροχα ή τετράτροχα. Η μεταξύ τους επικοινωνία εξασφάλιζε την επάρκεια σε υλικά αγαθά, βελτίωνε την οικονομία με τις πωλήσεις και τις ανταλλαγές. Μετακινούνταν διαρκώς όσοι απασχολούνταν με την κτηνοτροφία, χρησιμοποιώντας τα χειμαδιά το θέρος και τους ζεστούς τόπους το χειμώνα, όμοια με τους σαρακατσάνους και τους βλάχους ως πρόσφατα. Ταξίδευαν συχνά για να εκτελέσουν τα θρησκευτικά τους καθήκοντα, για να προσκυνήσουν σε μακρύτερα και πανελλήνια ιερά. Επιγραφικά μαρτυρούνται προσκυνητές στο ιερό της Λευκόπετρας (κοντά στη Βέροια) από τις ελιμιωτικές κώμες Δουραίοι και η Αλεβαία, καθώς και από τη [----] ΒΑΡΕΑ κώμη Εορδαίων , ενώ ονομαστικά αναφέρεται η

Γλαύκα Λουκίου Εορδαία

. Μετακινήσεις, τέλος, επέβαλλαν οι ανάγκες για συμμαχίες, οι μεταξύ τους διαμάχες για εξασφάλιση ζωτικού χώρου και η αντιμετώπιση κοινών εχθρών.

Οι Μακεδόνες χαρακτηρίζονται από τους αρχαίους ιστορικούς ως πολυπλόκητοι και τούτο ισχύει διαχρονικά από τα μυκηναϊκά χρόνια μέχρι σήμερα για όλους τους Έλληνες, τα ταξίδια των οποίων είχαν και έχουν σκοπό και το “εμπόριο” και τη “θεωρία”.

ΟΙ ΙΠΠΕΙΣ ΣΗΜΕΡΑ

Σήμερα στη βιομηχανοποιημένη ζωή μας και μετά τον εκτοπισμό των αλόγων από τις αγροτικές εργασίες και τις μεταφορές, η παράδοση, που ήθελε κάθε νοικοκυριό να κατέχει δύο-τρία ή και περισσότερα άλογα, δεν έσβησε στην Άνω (Δυτική) Μακεδονία. Ιδιώτες σε πόλεις και χωριά της Κοζάνης, των Γρεβενών, της Φλώρινας και της Καστοριάς διατηρούν άλογα για ψυχαγωγία και συμμετοχή σε πορείες θρησκευτικών εορτών και πανηγύρεων σε όλη τη διάρκεια του έτους.

Στόχος του οδοιπορικού είναι να βαδίσουμε στα ίχνη της αρχαίων διαβάσεων και διαδρομών που συνέδεαν τα αρχαία κρατίδια της **Ελιμιώτιδας**, της **Τυμφαίας** και της **Εστιαιώτιδας** νοτιότερα, από την Αιανή προς τους Νομούς Γρεβενών και Τρικάλων. Η περιοχή που θα διανύσουμε είναι διάσπαρτη από αρχαιότητες, που δηλώνουν μόνιμη κατοίκηση από τα προϊστορικά χρόνια. Στόχος της επιστημονικής ομάδας που θα συνοδεύσει τους ιππείς είναι η αρχαιολογική-ιστορική τοπογραφία του χώρου, η γνωριμία με τις αρχαιότητες και η ενημέρωση ιππέων και συνοδοιπόρων, η ταύτιση αρχαίων διαδρομών, στις οποίες διάβηκαν στρατιές που σημάδεψαν την πανελλήνια ιστορία.

Σκοπός μας είναι να αντιληφθούμε πώς με τα ίδια μέσα διάβαιναν και επικοινωνούσαν στην αρχαιότητα, μέσα από πεδινά και ορεινά περάσματα, που ευτυχώς είναι γνωστά ακόμη σε πολλούς από τους σύγχρονους κατοίκους, που εξακολουθούν να τα χρησιμοποιούν. Η περιοχή, παρά τα βουνά σε μεγάλο μέρος της, τα φαράγγια και τα ποτάμια, υπήρξε ιδιαίτερα πυκνοκατοικημένη σε όλη την αρχαιότητα και κόμβος όσον αφορά στην

επικοινωνία μεταξύ Ανω Μακεδονίας, Ηπείρου, Θεσσαλίας και νοτιότερης Ελλάδας. Τα όρη και τα δάση, άλλωστε, σε καμία ιστορική περίοδο δεν λειτούργησαν ως τροχοπέδη για την επικοινωνία και την ανάπτυξη και δεν οδήγησαν στην απομόνωση. Αντίθετα παρείχαν πλουτοπαραγωγικές δυνατότητες (άφθονα νερά, ξυλεία, βοσκότοπους, κυνήγι, ψάρεμα σε κοντινά ποτάμια και καλλιέργεια σιτηρών στους λόφους) για την άνετη διαβίωση των κατοίκων μέχρι και το 19^ο αιώνα.

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΩΝ ΙΠΠΙΚΩΝ ΠΟΡΕΙΩΝ

Έχω πει ότι οι δρόμοι ανήκουν στην Ιστορία (και ότι γράφουν την ιστορία του μέλλοντος, όπως είναι επίσης γνωστό ότι οι αρχαιολόγοι χτίζουμε ένα μέλλον για το ιστορικό παρελθόν).

Οι δρόμοι ενώνουν τους ανθρώπους βοηθώντας στην επικοινωνία μεταξύ τους. Στην προσπάθεια να ξαναζωντανέψουν οι ιστορικοί-παλαιοί δρόμοι επικοινωνίας έχω θεσπίσει τα τελευταία χρόνια τις ιππικές πορείες. Στα ίχνη αρχαίων διαδρομών και διαβάσεων επιχειρούμε με τα μέσα της εποχής, τα άλογα, να ταξιδέψουμε. Έφιππο ταξίδι στην ιστορία, μπορούμε να το πούμε.

Έχουν πραγματοποιηθεί πέντε τέτοιες διαδρομές [Αιανής-Αιγών (Βεργίνας) το 1996, Αιανής - Μιέζας (Νάουσας) το 1997, Αιανής - Πυθίου – Δίου το 2000, Αιανής-Φλώρινας το 2002, Αιανής-Τυμφαίας (Γρεβενών) το 2003], καρπός των οποίων υπήρξαν επιστημονικά συμπεράσματα που οδήγησαν στη συγγραφή αντίστοιχων άρθρων και παραγωγή ενός ντοκιμαντέρ.

Αναβιώνοντας ταξίδια αρχαίων οδοιπόρων ή ενθουσιώμενοι πορείες που συνδέθηκαν με σημαντικά ιστορικά γεγονότα, πραγματοποιούμε, λοιπόν, έφιππο ταξίδι στο χώρο και στο χρόνο με διπλό σκοπό. Αφενός την ψυχαγωγία, την άθληση, και την ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης, αφετέρου θέτουμε στόχους αρχαιολογικούς, που είναι η διερεύνηση επιστημονικών ζητημάτων που έχουν σχέση με τα σύνορα και τις δυνατότητες επικοινωνίας μεταξύ των περιοχών στην αρχαιότητα.

